

Polis

Text: Bosse Rosén
Foto: Ulf Lysholm

Conny Andersson

Polis uppmanar sina kollegor i blåljusbranchen: Bli trackers och gör ett bättre jobb

Conny Andersson är polis – och tracker. Det vill säga spårare. Nu uppmanar han alla sina koller samt brandmän och ambulanspersonal att utbilda sig till trackers. – Du kommer snabbt att upptäcka att du gör ett bättre jobb, säger han.

Conny Andersson är sedan några år en inbiten spårare, eller tracker som han själv föredrar att kalla det, både i jobbet och på fritiden. Som närpolis i Roslagen har han ständigt nytta av att på ett medvetet sätt försöka iakta spår på till exempel brottsplatser, trafikolycksplatser eller vid sök av försvunna personer. Spår som lätt kan förbises av den som inte är tillräckligt uppmärksam – eller har för bråttom.

– Det handlar om att ge sig själv tid, använda alla sinnen och vara systematisk när man letar efter spår. Handlar det om en försvunnen person gäller det att spärra av den plats där personen sist sågs och undersöka platsen noggrant. När man tar sig tid att titta ordentligt framträder en mängd information som man kanske inte ser på en gång, säger Conny Andersson.

Conny Andersson tar den kanske vanligaste typen av spår – ett fotspår av en människa – som exempel. I spåret ses förstas avtrycket av sulan, men det går att få ut massor av ytterligare information för den som är uppmärksam och van att spåra. Genom att iakta olika delar av spåret kan man utläsa om personen bromsat in, ändrat riktning, tvekat, hur fort han eller hon har gått, hur tung personen är med mera.

Men enligt Conny Andersson är spår så oerhört mycket mer än fotspår:

– Ljud, dofter, attityder, människors kläder, en papperslapp, några lösryckta ord, röstläge, kroppshållning – egentligen är allting spår. Spår är en reaktion på en händelse, och allt vi gör lämnar spår. Och för en tracker är i princip allt möjligt att reda ut om man bara ger sig tid och läser spåren som finns, säger Conny Andersson.

Viktigt att ställa frågor

Enligt Conny Andersson är en av de viktigaste sakerna för en tracker att hela tiden ställa frågor, fundera ut möjliga svar och sedan försöka bekräfta eller dementera svaren genom de spår man ser.

– Kan du ställa femtio frågor om den här mobiltelefonen? I början känns det ovant – inte finns det väl så mycket att veta om en liten pryl? Men ju mer man tränar sig, desto mer naturligt blir det att hela tiden fråga, fråga, fråga. Och genom att hela tiden ställa nya frågor behåller man ett öppet sinne och läser sig inte vid att det måste vara på ett bestämt sätt, säger Conny Andersson.

Mats Hessler är kollega till Conny Andersson och lokal brottsplatsundersökare – Lokus – i Roslagen. Han har inspirerats av Conny Anderssons arbetssätt och omsätter mycket av trackertänkandet i sitt dagliga jobb med att utreda exempelvis villa-inbrott.

– Tänkandet kring tracking har gjort mitt jobb mycket mer intressant, vilket jag är övertygad om också gör mig till en bättre polis. Jag går inte bara in och släntrianmässigt tar fingeravtryck och dokumenterar brytpår, utan försöker sätta in det jag ser i ett sammanhang, säger Mats Hessler.

– När jag kommer till en villa där ett inbrott har skett går jag förstas först och hälsar på dem som drabbats, men sedan tar jag oftast ett steg tillbaka, och börjar med att

"Här kan man se en kant där gruset pressats upp åt sidan, det är förmodligen för att föraren har svängt."
- Conny Andersson

söka efter spår ute på tomten. Jag försöker sätta mig själv i förövarens situation: varifrån har personen kommit, varför har han eller hon kommit den vägen, hur har personen kunnat komma in ostörd och så vidare – fråga, fråga, fråga! Inne i huset släcker jag ofta ner och försöker skapa ett släpljus för att spår i dammet ska framträda tydligare, säger Mats Hessler.

Detta med att sätta in spåren i ett sammanhang, få dem att bilda delar av ett skeende, är något som skiljer tracking från mer traditionellt spårspårning vid brottsplatsundersökningar. Och trackingen har sina rötter hos de nordamerikanska indianerna, som var suveräna spårare. Traditionen från indianerna har förts vidare av en amerikansk tracker, Tom Brown jr, som gått i lära hos den gamle spåraren Stalking Wolf. Conny Andersson har flera gånger varit över hos Tom Brown jr och där fått lära sig tracking från grunden.

– Att bli en framgångsrik tracker handlar mycket om att ha en passion för det. När man får upp ögonen för tracking ser man spår överallt, hela tiden, säger Conny Andersson.

Vi tar en promenad i närområdet kring polisstationen i Mörby centrum för att Conny och Mats ska få visa praktiskt vad de menar med tracking. Vid en infart till en parkeringsplats syns några ganska otydliga bilspår i gruset, och Conny Andersson visar entusiastiskt:

– Titta här, här kan man se en kant där gruset pressats upp åt sidan, det är förmodligen för att föraren har svängt, säger Conny.

Mycket riktigt ser vi lite längre fram att spåren fortsätter. Men är det fråga om en högersväng in på parkeringen eller en vänstersväng ut från den? Conny visar hur några gruskorn rubbats ur sitt läge och drar slutsatsen att bilen gjort en vänstersväng samtidigt som den bromsats.

En bit bort på en markplätt visar Conny hur man kan gå tillväga för att öva sig att se ett skeende genom spåren. Han ritar upp en fyrkant om ungefär två gånger två meter och vi ställer oss och tittar. Från början ser det bara ut som en fläck jord med några otydliga avtryck på. Men när vi stått och tittat en stund framträder en hel del:

– Där är ett tydligt fotavtryck, och där är ett till. Där syns ett tassavtryck från en hund. Och där syns ytterligare ett fotavtryck, av en annan person än det första. Här ligger en golfpegg – nej, förresten det är ju tre stycken, varav två är trasiga.

När man väl börjat urskilja spåren är det nästan omöjligt att förstå hur vi tidigare inte såg dem. Och det är omöjligt att undvika att bli fascinerad. Nu dyker frågorna upp i huvudet:

Vem har gått här? Vart var han eller hon på väg? Vilket spår är äldst?

Conny visar hur vi kan dra upp en linje mellan spåren för att se huvudriktningen personen har gått. Då kan man också utläsa

om personen går inåt eller utåt med fötterna.

Alla har nytta av tracking

Det är inte bara poliser som har nytta av tänkandet kring tracking. Även brand- och ambulanspersonal har mycket att vinna på att vara mer uppmärksamma på spår på ett strukturerat sätt.

– En brandstyrka som kommer till ett brinnande hus går ju inte bara ut och börjar spruta vatten lite hur som helst. Genom att använda alla sinnen kan man få mycket information: var ryker det, var ryker det inte, hörs det ljud av människor från huset, finns det spår som visar att någon kommit ut ur huset – mängder av information som man kan använda för att få underlag för att fatta kloka beslut om hur man sedan ska agera.

Ambulanspersonal är enligt Conny Andersson ofta redan duktiga på att utläsa spår; de ser på en människa om han eller hon har ont, hur han eller hon andas, vilken ansiktsfärg han eller hon har och en mängd andra saker. Även på trafikolycksplatser tycker han att ambulanspersonalen ofta har rätt inställning:

– Jag har sett många gånger hur det kan ligga skadade människor på en olycksplats, ambulansen kommer, personalen kliver

lugnt ut, tar ett andetag och ser sig omkring, drar på sig gummihandskarna och försöker bilda sig en uppfattning om vad som kan ha hänt och vilket läget är. Först därefter sätter de igång att ta hand om de skadade – mycket professionellt!, säger Conny Andersson.

Conny Anderssons ansikte lyser upp när han nämner trafikolyckor:

– Där finns så mycket att se! Innan jag började med tracking tyckte jag att det kunde vara tråkigt att åka på trafikolyckor, nu tycker jag att det är fascinerande! Självklart önskar jag inte att människor ska råka illa ut, men det finns så mycket att utläsa kring en trafikolycksplats. Bromsspår, hur bilarna deformerats, hur marken rivits upp. Ibland kan man fundera – hur kan den där bilen ha kommit ända dit bort? Så tittar man upp och ser skador på ett träd flera meter upp i luften – wow!

Conny Andersson pekar också på att mycket i PHTLS-konceptet – att analysera vilka krafter som varit i farten genom att titta på deformationer på bilar, bulls-eye i vindrutan med mera – är exempel på tillämpad tracking.

Conny Andersson försöker så gott han kan att sprida sina kunskaper om tracking inom poliskåren. Han har hållit flera kurser, och just idag ska han och Mats Hessler träffa en grupp kriminaltekniker för att diskutera ett gemensamt arbetssätt. Men han tycker ändå att det går lite långsamt.

– Intresset finns, men polisen är ibland en ganska trög organisation och det är mycket som konkurrerar om tid och resurser. ■

Mats Hessler

Lär dig mer om tracking

Conny Andersson håller kurser i tracking.

Läs mer på www.trackerschool.se

För den som vill läsa mer om tracking rekommenderas till exempel Tom Brown's Field Guide to Nature Observation and Tracking av Tom Brown.